

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

حوادث طبیعی و غیر مترقبه، انواع غیر مترقبه طبیعی

زمین لرزه

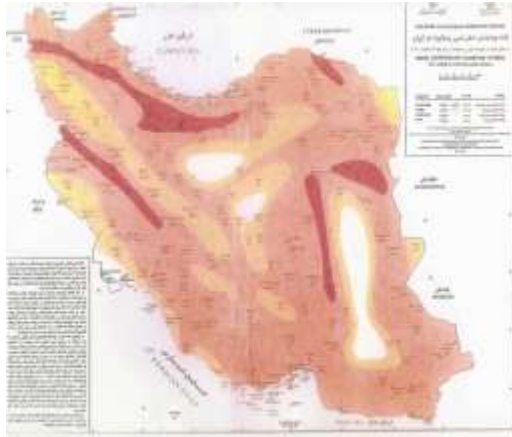
نظریه تکتونیک صفحه‌ای (اشتقاق قاره)

این نظریه که انقلابی در علوم زمین‌شناسی بوجود آورد، در اواسط دهه ۶۰ میلادی ارائه و به سؤالات بسیار زیادی که از سال ۱۹۱۲ در پی اعلام نظریه اشتقاق قاره‌ها توسط آلفرد وگنر که اعتقاد داشت قاره‌های امروزی در میلیون‌ها سال پیش، بصورت یکپارچه بوده و بعدها از همدیگر جدا و فاصله گرفتند، پایان داد. بر اساس نظریه زمین ساخت ورقه‌ای (تکتونیک صفحه‌ای)، لیتوسفر یا سنگ کره زمین از صفحات مجزا تشکیل یافته که این صفحات نسبت به یکدیگر در حال حرکت هستند. این ورقه‌های زمین ساختی بر روی گوشه بالایی کره زمین که حالت نیمه مذاب دارد شناور هستند. صفحات پوسته به سه حالت عمده نسبت به یکدیگر در حرکت بوده که این سه حالت عبارتند از حالت دور شونده، حالت نزدیک شونده و وضعیتی که صفحات در مجاورت یکدیگر حرکت می‌کنند. حرکت این صفحات به زیر یکدیگر یا در کنار هم باعث تجمع انرژی و نهایتاً بوجود آمدن زمین‌لرزه‌ها می‌گردد. با نگاهی به نقشه‌های تهیه شده از مراکز زمین لرزه‌های جهانی، مشخص می‌گردد که اکثر زمین‌لرزه‌ها در مرز بین صفحات زمین ساختی روی می‌دهند.

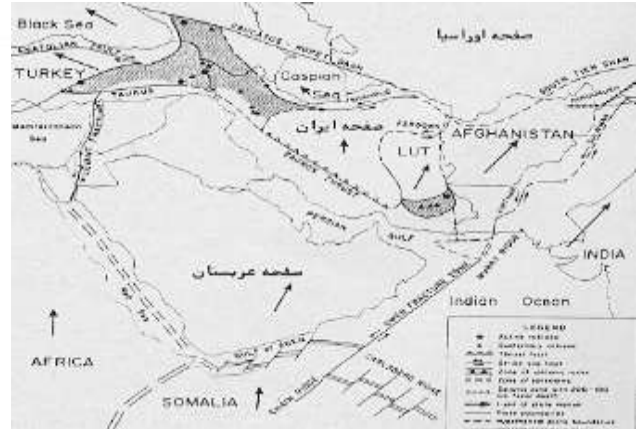
تکتونیک ایران

ایران بر روی نوار زلزله‌پایدار قرار دارد که در امتداد شرق-غرب از کوه‌های هیمالیا تا دریای مدیترانه ادامه دارد. تکتونیک ایران اخیراً به وسیله مک‌کنزی (Mckenzie) و نوروزی مطالعه شده است. بر اساس اطلاعات زمین‌شناسی و زلزله‌شناسی موجود و نتایج مقدماتی، آن‌ها دو مدل مختلف برای تکتونیک صفحه‌ای ایران پیشنهاد کرده‌اند. صفحات اصلی منطقه عبارتند از صفحه عربستان، صفحه ایران و صفحه اوراسیا. صفحات عربستان و ایران با سرعت‌های مختلف در جهت شمال شرقی حرکت می‌کنند. مشخص‌ترین خصوصیت تکتونیکی منطقه از زیر رانده شدن صفحه ایران به وسیله صفحه عربستان می‌باشد. در مرز مشترک این دو صفحه یک ناحیه تقارن وجود دارد که بوسیله منطقه فشاری زاگرس و چین خوردگی‌های زیاد مشخص می‌باشد. مک‌کنزی خاطر نشان می‌سازد که تکتونیک ایران و نواحی مجاور آن را نمی‌توان فقط با چند صفحه اصلی توجیه کرد. همچنین مرزهای صفحات یک گسل واحد تشکیل نداده، بلکه سیستم‌های گسل تشکیل می‌دهند. علاوه بر این‌ها زلزله‌های تکتونیکی یکی از مهم‌ترین عوامل محرک زمین لغزش‌ها هستند.

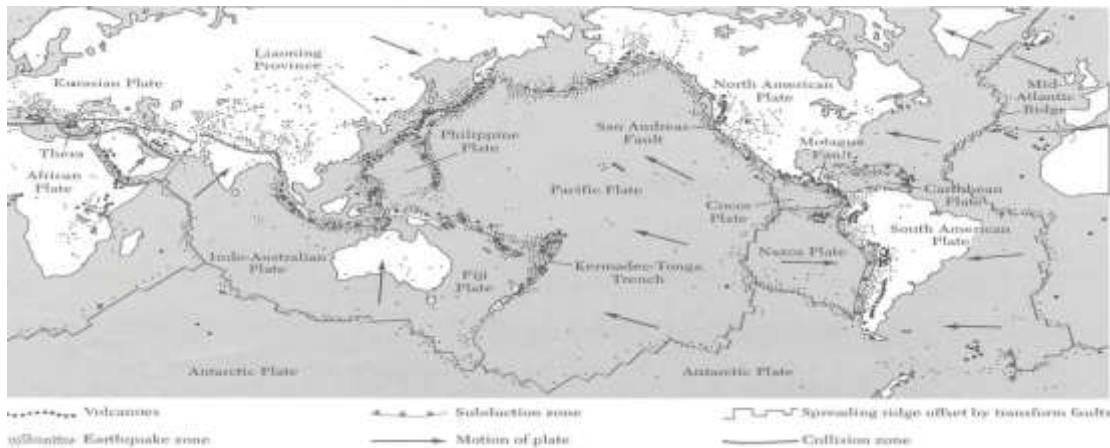
نقشه خطر نسبی زمین‌لرزه در ایران

صفحات اصلی ایران و مناطق مجاور

صفحات تکتونیک و توزیع وسیع زلزله در جهان

نواحی زلزله‌خیز دنیا را به طور کلی می‌توان در چند نوار (کمر بند) زلزله گنجانند: مهم‌ترین نوار زلزله، نوار محیط اقیانوس آرام می‌باشد که تعداد زیادی از زلزله‌های دنیا را شامل می‌گردد. نوار دیگر، نوار آلپاید می‌باشد که از سلسله کوه‌های هیمالیا در شرق آسیا شروع شده و پس از عبور از ایران و ترکیه، تا دریای مدیترانه ادامه دارد. نوار دیگر، نوار وسط اقیانوس اطلس است که به طور کلی یک جهت شمالی- جنوبی دارد و به دلیل این که این نوار در وسط اقیانوس قرار دارد، از اهمیت چندانی برخوردار نمی‌باشد. نود درصد همه‌ی زلزله‌ها در مجاورت مرزهای صفحات تکتونیک رخ می‌دهد.

